

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบการรับรู้ในพฤติกรรมการพัฒนาระหว่างความคิดเห็นของนักเรียนกับพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู

การวิจัยในครั้งนี้ได้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ 7 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต และด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากกลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครองและกลุ่มครู อย่างละ 3 กลุ่ม นำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์ความเห็นพร้อมแล้วสร้างเป็นแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 - 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน กลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครอง ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองของกลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้น จำนวน 400 คน และกลุ่มครู ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่สอนกลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้น จำนวน 180 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในด้านสถานภาพ ส่วนตัวและระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติตามแต่ละด้าน โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principle Component) และหมุนแกนแบบเอียง (Oblique Rotation) เนื่องจากเป็นการหมุนแกนองค์ประกอบในลักษณะที่แต่ละองค์ประกอบไม่ตั้งฉากกัน หรือในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันนั่นเอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการรับรู้ในพฤติกรรมการพัฒนาระหว่างความคิดเห็นของนักเรียนกับพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติในการวิจัย 7 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสุขภาพอนามัย 2) การส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง 3) การปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 4) การส่งเสริมสุขภาพจิต 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 6) การส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต และ 7) การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนำกรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติใน

การวิจัยทั้ง 7 ด้าน มาสร้างเป็นแนวคำถาม เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม 6 กลุ่ม คือ กลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครอง 3 กลุ่ม และกลุ่มครู 3 กลุ่ม

นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์ความเห็นพ้องรวม เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้น แล้วเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้น จำนวน 400 คน กลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครอง จำนวน 400 คน และกลุ่มครู จำนวน 180 คน และนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นโดยพ่อแม่/ผู้ปกครอง ปฏิบัติและครูปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นแต่ละด้านโดยพ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 7 ตัว ดังนี้

1.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและดูแลเรื่องอาหารของลูก แสดงด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ การสอนให้เห็นประโยชน์และโทษของอาหาร, การสอนให้เห็นความสำคัญของการเจริญเติบโต, พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลเกี่ยวกับการรับประทานอาหารของลูก, การแนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และการสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาและค่าใช้จ่ายด้านกีฬา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .80, .70, .69, .68 และ .50 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 5 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.43, 3.43, 3.52, 3.50 และ 3.21 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งในทุกตัวแปร

1.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองให้ความรู้และชี้แนะแนวทางให้ห่างไกลจากยาเสพติด แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียถึงอันตรายของยาเสพติด, การชี้แนะแนวทางให้ห่างไกลจากยาเสพติดอย่างถูกวิธี, พ่อแม่/ผู้ปกครองให้คำปรึกษาปัญหาอนามัยแก่ลูกๆ และการรู้จักเพื่อนลูกโดยเปิดโอกาสให้พามาเที่ยวบ้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .83, .76, .72 และ .63 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.70, 3.61, 3.53 และ 3.29 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งในทุกตัวแปร

1.3 พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และการอบรมสั่งสอนจากตัวอย่างจริงเมื่อมีโอกาส มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .98 และ .64 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.79 และ 3.51 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งในทุกตัวแปร

1.4 พ่อแม่/ผู้ปกครองควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก, การหลีกเลี่ยงการแสดงความโกรธต่อลูกโดยการด่าทอ ประชด ประช่น ถากถาง และพ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .67, .58 และ .58 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.34, 3.21 และ 3.62 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

1.5 พ่อแม่/ผู้ปกครองจัดเตรียมสิ่งที่จะทำให้ลูกเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของลูก, การจัดเวลาว่างให้ลูกสามารถออกกำลังกายได้อย่างพอเพียง และการจัดอาหารให้ครบ 3 มื้อใน 1 วัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .62, .62 และ .47 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.40, 2.80 และ 3.21 ตามลำดับ นั่นคือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งในเรื่องการดูแลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของลูกและการจัดอาหารให้ครบ 3 มื้อใน 1 วัน แต่การจัดเวลาว่างให้ลูกสามารถออกกำลังกายได้อย่างพอเพียงนั้นพ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติหลายครั้ง

1.6 พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกและคอยเป็นกำลังใจให้ลูก แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง และการยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .75 และ .70 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.07 และ 3.63 ตามลำดับ นั่นคือ พ่อแม่/ผู้ปกครองจะยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดีเกือบทุกครั้ง แต่จะทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่างหลายครั้ง

1.7 พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีและเอาใจใส่ความประพฤติของลูก แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี และพ่อแม่/ผู้ปกครองคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของลูก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .78 และ .61 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.46 และ 3.70 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

2. ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 4 ตัว ดังนี้

2.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองเอาใจใส่การเรียนรู้ของลูก แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การสอดแทรกความรู้ต่างๆ ขณะพูดคุยกันกับลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง และการให้ความสนใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89, .74 และ .55 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.52, 3.67 และ 3.67 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

2.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกและคอยเป็นกำลังใจให้ลูก แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การสอนให้ลูกตัดสินใจเองภายใต้การแนะนำแนวทางของพ่อแม่/ผู้ปกครอง, การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนและอุปกรณ์เสริมการเรียน, พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง และการยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82, .62, .58 และ .54 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.57, 3.64, 3.26 และ 3.65 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

2.3 พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นกำลังใจให้ลูก แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลเกี่ยวกับการอ่านหนังสือ การทำการบ้านหรือการทำรายงานของลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองมี

จิตสำนึกในการตื่นตัวและแสวงหาความรู้ และพ่อแม่/ผู้ปกครองคอยปลอบเวลาที่ลูกสอบได้คะแนนไม่ดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85, .70 และ .55 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.44, 3.51 และ 3.45 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

2.4 พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและกระตุ้นให้ลูกสนใจการเรียน แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยกระตุ้นให้ลูกค้นคว้า ขยัน อย่างสม่ำเสมอ และการสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการที่เรียนและไม่เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82 และ .81 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.67 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

3. ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 1 ตัว ดังนี้

3.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรม แสดงด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี, การอบรมสั่งสอนลูกจากตัวอย่างบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อมีโอกาสนี้, พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลพฤติกรรมการแสดงออกของลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองพาลูกร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียน และพ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85, .82, .75, .61 และ .57 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 5 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.64, 3.40, 3.62, 3.15 และ 3.24 ตามลำดับ นั่นคือส่วนใหญ่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง มีเพียงตัวแปรเดียวในดัชนีนี้ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองพาลูกร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียนที่ปฏิบัติหลายครั้ง

4. ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 2 ตัว ดังนี้

4.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การใช้เหตุผลในการคุยกับลูก ไม่ใช่ใช้อารมณ์, เมื่อพ่อแม่/ผู้ปกครองมีปัญหาทักลูกควรค่อยพูดค่อยจากัน, พ่อแม่/ผู้ปกครองหลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก และพ่อแม่/ผู้ปกครองหลีกเลี่ยงการแสดงความโกรธต่อลูกโดยการด่าทอประชด ประชัน ถากถาง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .81, .78, .73 และ .58 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.50, 3.53, 3.34 และ 3.26 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

4.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ทำให้มีสุขภาพจิตดี แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมเสริม เช่น ดนตรี ศิลปะ เลี้ยงสัตว์ ปลูกต้นไม้, พ่อแม่/ผู้ปกครองพาลูกร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียน, การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี และพ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .81, .79, .70 และ .69 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.45, 3.20, 3.65 และ

3.24 ตามลำดับ นั่นคือ ส่วนใหญ่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง มีเพียงตัวแปรเดียวในด้านนี้ที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติหลายครั้ง นั่นคือ การพาลูกร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียน

5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 2 ตัว ดังนี้

5.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและเป็นกำลังใจให้ลูก แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี, พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง และการสอนให้ลูกมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .83, .81 และ .57 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.65, 3.63 และ 3.67 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

5.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองสนับสนุนให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน, การสนับสนุนให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม และพ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .83, .71 และ .60 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.22, 3.50 และ 3.24 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

6. ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 2 ตัว ดังนี้

6.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูก แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง, พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง, การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี และการสอนให้ลูกมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84, .74, .73 และ .65 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.65, 3.26, 3.64 และ 3.72 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

6.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและรับฟังความคิดเห็นของลูก แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการทำงานที่สุจริตและทุจริต และการรับฟังความคิดเห็นของลูก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91 และ .73 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.71 และ 3.62 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทั้ง 2 ตัวแปร

7. ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 2 ตัว ดังนี้

7.1 พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรม แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การสอนให้เห็นตัวอย่างจริงที่เป็นผลจากการทำลายธรรมชาติ, พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนช่วยในการ

อนุรักษัทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการทำลายสภาพแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .76, .76, .75 และ .63 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.38, 3.40, 3.48 และ 3.52 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

7.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูก แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี, พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง และพ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90, .82 และ .74 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครองตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.60, 3.54 และ 3.25 ตามลำดับ คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติเกือบทุกครั้งทั้ง 3 ตัวแปร

2) ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นแต่ละด้านโดยครูปฏิบัติ

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 10 ตัว ดังนี้

1.1 ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนห่างไกลจากยาเสพติด แสดงด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ การจัดประชุมพ่อแม่/ผู้ปกครองเพื่อชี้แนะและช่วยดูแลสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน, การให้นักเรียนแสดงละครหรือทำรายงานเกี่ยวกับยาเสพติด, การประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายยาเสพติดเพื่อช่วยมาให้ความรู้, การจัดป้ายนิเทศหรือแผ่นพับหรือบอร์ดหรือพรรคการเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด, การส่งนักเรียนที่ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา ติดตามผลและดูแลอย่างใกล้ชิด และการนำนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเยาวชนต้านยาเสพติด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .87, .85, .83, .82, .76 และ .75 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 6 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.09, 2.84, 2.84, 3.16, 2.68 และ 2.81 ตามลำดับ นั่นคือ ครูปฏิบัติหลายครั้งในทุกตัวแปร

1.2 ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนออกกำลังกายอย่างพอเพียง แสดงด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ การจัดสถานที่เล่นกีฬาให้พอเพียง, การให้เบิก-ยิมอุปกรณ์กีฬาทั้งช่วงเช้า กลางวันและเย็น, การจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้พอเพียง, การจัดชุมนุมกีฬาเพื่อให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง, การเสริมการออกกำลังกายให้นักเรียนที่สมรรถภาพทางกายไม่ถึงเกณฑ์ และการจัดการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำทุกปี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .87, .80, .79, .71, .61 และ .56 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 6 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.74, 2.61, 2.70, 2.87, 2.42 และ 3.23 ตามลำดับ จะเห็นว่า มีเพียงตัวแปรเดียวที่ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้ง คือ การจัดการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำทุกปี ส่วนตัวแปรอื่นๆ นั้นครูปฏิบัติหลายครั้ง

1.3 ครูอบรมสั่งสอนและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีสุขภาพอนามัยที่ดี, ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และการแนะนำนักเรียนให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .99, .99 และ .99 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.54, 3.29 และ 3.46 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งในทุกตัวแปร

1.4 ครูอบรมสั่งสอนในเรื่องการรับประทานอาหารของนักเรียน แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการออกกำลังกายและการไม่ออกกำลังกาย, การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการรับประทานอาหารที่มีและไม่มีประโยชน์, มีอาจารย์ฝ่ายโภชนาการคอยควบคุมดูแลเกี่ยวกับอาหารและการรับประทานอาหาร และการซักถามเมื่อนักเรียนรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86, .79, .78 และ .69 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.21, 3.22, 3.06 และ 3.28 ตามลำดับ นั่นคือ ตัวแปรส่วนใหญ่ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้ง แต่มีเพียงตัวแปรเดียว คือ การมีอาจารย์ฝ่ายโภชนาการคอยควบคุมดูแลเกี่ยวกับอาหารและการรับประทานอาหารที่ครูปฏิบัติหลายครั้ง

1.5 ครูแนะนำหนทางให้นักเรียนหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ครูแนะนำนักเรียนเรื่องการคบเพื่อน และการสอนโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงเกี่ยวกับผลร้ายของยาเสพติด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91 และ .91 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.51 และ 3.56 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

1.6 ครูให้ความสำคัญกับการปรุงอาหารในโรงเรียน แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การติดต่อพ่อแม่/ผู้ปกครองเมื่อนักเรียนมีสุขภาพร่างกายผิดปกติ เพื่อรับการรักษาต่อไป, ครูให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ผู้ปรุงอาหาร และการให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบสุขภาพผู้ปรุงอาหารทุกปี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .78, .65 และ .59 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.96, 2.47 และ 2.65 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติหลายครั้งทุกตัวแปร

1.7 ครูตรวจปัสสาวะและติดต่อพ่อแม่/ผู้ปกครองของนักเรียน แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การติดต่อพ่อแม่/ผู้ปกครองเมื่อพบสารเสพติดในร่างกายจากการตรวจปัสสาวะของนักเรียน และการตรวจปัสสาวะนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดปกติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .80 และ .75 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.94 และ 2.50 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติหลายครั้ง

1.8 ครูตรวจสุขภาพร่างกายนักเรียนทุกปี แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และครูตรวจสุขภาพร่างกายนักเรียนเป็นประจำทุกปี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86 และ .67 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.68 และ 3.13 ตามลำดับ นั่นคือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งในเรื่องการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนการตรวจสุขภาพร่างกายนักเรียนเป็นประจำทุกปีนั้น ครูปฏิบัติหลายครั้ง

1.9 ครูให้ความสำคัญต่อสุขภาพนักเรียน แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ครูสังเกตสุขภาพการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ, ครูคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ผิดปกติของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียนทุกคน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .72, .71 และ .55 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.08, 3.54 และ 2.68 ตามลำดับ คือ ครูคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ผิดปกติของนักเรียนเกือบทุกครั้ง แต่ครูสังเกตสุขภาพการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนและการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียนหลายครั้ง

1.10 การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์, การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย และการสนับสนุนให้นักเรียนได้ออก

กำลังกายทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .64, .55 และ .47 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.84, 2.55 และ 3.11 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติหลายครั้งทั้ง 3 ตัวแปร

2. ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 5 ตัว ดังนี้

2.1 การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา, การสอนตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย, การสอนตามหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ, การสอนตามหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์, การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์, การสอนตามหลักสูตรวิชาการงาน, การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย, การสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพ และการสอนตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .93, .93, .92, .88, .87, .87, .82, .82 และ .80 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 9 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.46, 3.41, 3.40, 3.32, 3.47, 3.29, 3.17, 3.27 และ 3.33 ตามลำดับ นั่นคือ ครูจัดการสอนตามหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา, ภาษาไทย, ภาษาต่างประเทศ, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, การงาน, อาชีพ และสังคมศึกษาเกือบทุกครั้ง แต่ในวิชาพลานามัยครูปฏิบัติหลายครั้ง

2.2 ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและสนใจการเรียน แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีความดี ความชอบหรือประพฤติดี ทำดี, การจัดบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น, การสอนโดยให้นักเรียนได้แสดงออกและมีการนำเสนอผลงานมากขึ้น และการสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการที่เรียนและไม่เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .96, .96, .82 และ .50 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.42, 3.26, 3.40 และ 3.41 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งทั้ง 4 ตัวแปร

2.3 ครูจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ของนักเรียน แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน, การสอนโดยใช้เกมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน, การจัดป้ายนิเทศหรือแผ่นพับหรือบอร์ดหรือนิทรรศการเกี่ยวกับความรู้เรื่องต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และการให้นักเรียนจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องต่างๆ แก่คนอื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91, .69, .67 และ .59 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.34, 2.87, 3.30 และ 2.65 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียนและการจัดป้ายนิเทศหรือแผ่นพับหรือบอร์ดหรือนิทรรศการเกี่ยวกับความรู้เรื่องต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่วนการสอนโดยใช้เกมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนและการให้นักเรียนจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องต่างๆ แก่คนอื่น ครูปฏิบัติหลายครั้ง

2.4 ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ครูผู้สอนมีจิตสำนึกในการตื่นตัวและแสวงหาความรู้, การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของนักเรียน, การสอนโดยเน้นให้นักเรียนคิดเอง ครูเป็นคนคอยเสริมให้นักเรียนคิดต่อไปได้ และครูสังเกตความถนัดและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .76, .72,

.68 และ .56 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.52, 3.48, 3.31 และ 3.45 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งทุกตัวแปร

2.5 **ครูจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน** แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ครูจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน, ครูพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ห้องฟ้าจำลอง และการจัดการแข่งขันตอบปัญหาภายในและภายนอกโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .77, .69 และ .47 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.04, 2.44 และ 3.11 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติหลายครั้งทุกตัวแปร

3. **ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์** ประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 3 ตัว ดังนี้

3.1 **การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น** แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรวิชาการงาน, การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์, การสอนตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา และการสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .92, .91, .91 และ .77 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.74, 3.56, 3.62 และ 3.42 ตามลำดับ คือ ครูสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นวิชาวิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา และพลานามัยเกือบทุกครั้ง โดยมีเพียงตัวแปรเดียว คือ การสอนตามหลักสูตรวิชาการงานที่ครูปฏิบัติหลายครั้ง

3.2 **ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน** แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ครูต้องปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์, การจัดเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และการให้นักเรียนบันทึกแนวคิดที่อาจารย์พูดหน้าเสาธงตอนเช้าและบันทึกเพิ่มว่าตนได้นำไปปฏิบัติอย่างไรบ้าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84, .73 และ .63 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.74, 3.09 และ 2.68 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เกือบทุกครั้ง แต่ครูจัดเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และให้นักเรียนบันทึกแนวคิดที่อาจารย์พูดหน้าเสาธงตอนเช้าและบันทึกเพิ่มว่าตนได้นำไปปฏิบัติอย่างไรบ้างหลายครั้ง

3.3 **ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นผลดี-ผลเสียของการมีและไม่มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์** แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีความดี ความชอบ หรือประพฤติดี ทำดี และการสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการมีและไม่มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 และ .73 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.52 และ 3.59 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งทั้ง 2 ตัวแปร

4. **ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต** ประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 4 ตัว ดังนี้

4.1 **ครูจัดและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ** แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน และการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91 และ .89 ตามลำดับ และเมื่อ

พิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.38 และ 3.29 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งทั้ง 2 ตัวแปร

4.2 การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย, การสอนตามหลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา และครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีสุขภาพจิตดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88, .75 และ .71 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.31, 3.47 และ 3.52 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งทั้ง 3 ตัวแปร

4.3 ครูอบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ครูพูดคุยกับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นการส่วนตัว และการสอนโดยใช้วิธีทักษะกระบวนการกลุ่มให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88 และ .76 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.47 และ 3.16 ตามลำดับ นั่นคือ ครูพูดคุยกับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นการส่วนตัวเกือบทุกครั้ง แต่ครูสอนโดยใช้วิธีทักษะกระบวนการกลุ่มให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์หลายครั้ง

4.4 ครูหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้นักเรียนอับอายและจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ครูควรหลีกเลี่ยงคำพูดในทางที่จะทำให้เรียนอับอายหรือการลงโทษ การประนาม และการทำกิจกรรมในวิชาเรียนให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง โดยให้นักเรียนบันทึกว่าตนเป็นคนอย่างไร มีนิสัยดี-ไม่ดีอะไรบ้าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .76, และ .56 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.41 และ 3.09 ตามลำดับ คือ ครูหลีกเลี่ยงคำพูดในทางที่จะทำให้เรียนอับอายหรือการลงโทษ การประนามเกือบทุกครั้ง แต่ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมรู้จักตัวเอง โดยบันทึกว่าตนเป็นคนอย่างไร มีนิสัยดี-ไม่ดีอะไรบ้างหลายครั้ง

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 2 ตัว ดังนี้

5.1 ครูจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมทั้งในและนอกโรงเรียน, การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ, การสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และการใช้วิธีการสอนแบบเทคนิคการสอนทักษะกระบวนการกลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90, .83, .76 และ .63 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.91, 3.11, 3.36 และ 3.27 ตามลำดับ นั่นคือ ครูสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มเกือบทุกครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมทั้งในและนอกโรงเรียนและการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ นั้นครูปฏิบัติหลายครั้ง

5.2 ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าห้องทุกคน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91 และ .77 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้

พบว่ามีความเฉลี่ย 3.27 และ 3.16 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกือบทุกครั้ง แต่ครูสนับสนุนให้นักเรียนออกมาเสนอผลงานหน้าห้องทุกคนหลายครั้ง

6. ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวม จำนวน 2 ตัว ดังนี้

6.1 ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อฝึกทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต, การเชิญรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน การเรียน มาแนะนำน้องๆ, มีการแนะแนวศึกษาต่อด้านอาชีพ และการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86, .84, .83 และ .74 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.18, 3.01, 3.14 และ 3.26 ตามลำดับ คือ ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆเกือบทุกครั้ง แต่ตัวแปรที่เหลือ คือ การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อฝึกทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต, การเชิญรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน การเรียน มาแนะนำน้องๆ และการแนะแนวศึกษาต่อด้านอาชีพนั้นครูปฏิบัติหลายครั้ง

6.2 การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพ, การสอนตามหลักสูตรวิชาการทำงาน และครูพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต เช่น การศึกษาดูงานตามสถานประกอบการต่างๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .96, .93 และ .65 ตามลำดับ ลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.98, 3.15 และ 2.31 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติหลายครั้งในทุกตัวแปร

7. ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 3 ตัว ดังนี้

7.1 ครูอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม, ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การให้นักเรียนคิดโครงการพัฒนาโรงเรียน และลงมือปฏิบัติจริง และการสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการอนุรักษ์และไม่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .97, .97, .58 และ .53 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 4 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.20, 3.55, 3.04 และ 3.37 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติเกือบทุกครั้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการอนุรักษ์และไม่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการให้นักเรียนคิดโครงการพัฒนาโรงเรียน และลงมือปฏิบัติจริงนั้นครูปฏิบัติหลายครั้ง

7.2 การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา, การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ และครูพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่

เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีส่วนร่วมช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่านำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89, .87 และ .74 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 3 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.98, 3.18 และ 2.51 ตามลำดับ คือ ครูปฏิบัติหลายครั้งในทุกตัวแปร

7.3 ครูสอนโดยให้นักเรียนหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พร้อมทั้งนำเสนอผลงานของนักเรียน แสดงด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การสอนโดยการเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมและให้นักเรียนหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหา โดยเริ่มจากปัญหาในโรงเรียนก่อน และการจัดนิทรรศการแสดงผลงานโครงการพัฒนาโรงเรียนของนักเรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .99 และ .99 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของครูตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.30 และ 2.93 ตามลำดับ คือ ครูสอนโดยการเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมและให้นักเรียนหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหา โดยเริ่มจากปัญหาในโรงเรียนก่อนเกือบทุกครั้ง แต่ครูจัดนิทรรศการแสดงผลงานโครงการพัฒนาโรงเรียนของนักเรียนหลายครั้ง

ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติจากผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจได้ง่ายและนำผลการวิจัยไปใช้ได้ โดยนำเสนอในรูปตารางดังนี้

ตารางที่ 78 สรุปแนวทางการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติ

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย - อาหาร - สุขภาพอนามัย	-การสอนให้เห็นประโยชน์และโทษของอาหาร -การแนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ -พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลเกี่ยวกับการรับประทานอาหารของลูก -การจัดอาหารให้ครบ 3 มื้อใน 1 วัน -พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี -พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของลูก	-การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการรับประทานอาหารที่มีและไม่มีประโยชน์ -การแนะนำนักเรียนให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ -มีอาจารย์ฝ่ายโภชนาการ คอยควบคุมดูแลเกี่ยวกับอาหารและการรับประทานอาหาร -การตักเตือนเมื่อนักเรียนรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ -ครูให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ผู้ปรุงอาหาร -การให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบสุขภาพผู้ปรุงอาหารทุกปี -ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีสุขภาพอนามัยที่ดี -ครูให้ความรู้นักเรียนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
<p>- การออกกำลังกาย</p> <p>- ยาเสพติด</p>	<p>-พ่อแม่/ผู้ปกครองให้คำปรึกษาปัญหาอนามัยแก่ลูก</p> <p>-การสอนให้เห็นความสำคัญของการเจริญเติบโต</p> <p>-การสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาและค่าใช้จ่ายด้านกีฬา</p> <p>-การจัดเวลาว่างให้ลูกสามารถออกกำลังกายได้อย่างพอเพียง</p> <p>-พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>-การอบรมสั่งสอนจากตัวอย่างจริงเมื่อมีโอกาส</p> <p>-พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของลูก</p> <p>-การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสีย อันตรายของยาเสพติด</p> <p>-การชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนให้ห่างไกลจากยาเสพติดอย่างถูกวิธี</p> <p>-การรู้จักเพื่อนลูกโดยเปิดโอกาสให้พามาเที่ยวบ้าน</p>	<p>-การติดต่อพ่อแม่/ผู้ปกครองเมื่อนักเรียนมีสุขภาพร่างกายผิดปกติเพื่อรับการรักษาต่อไป</p> <p>-ครูตรวจสุขภาพร่างกายนักเรียนเป็นประจำทุกปี</p> <p>-ครูสังเกตสุขภาพการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>-การทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียนทุกคน</p> <p>-การให้เบิก-ยิมอุปกรณ์กีฬาในช่วงเช้ากลางวันและเย็น</p> <p>-การจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้พอเพียง</p> <p>-การจัดสถานที่เล่นกีฬาให้พอเพียง</p> <p>-การจัดชุมนุมกีฬาเพื่อให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง</p> <p>-การเสริมการออกกำลังกายให้นักเรียนที่สมรรถภาพทางกายไม่ถึงเกณฑ์</p> <p>-การจัดแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำทุกปี</p> <p>-การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการออกกำลังกายและการไม่ออกกำลังกาย</p> <p>-การสนับสนุนให้นักเรียนได้ออกกำลังกายทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน</p> <p>-ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>-การสอนโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงเกี่ยวกับผลร้ายของยาเสพติด</p> <p>-ครูคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ผิดปกติของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>-ครูแนะนำนักเรียนเรื่องการคบเพื่อน</p> <p>-การให้นักเรียนแสดงละครหรือทำรายงานเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>-การจัดประชุมพ่อแม่/ผู้ปกครองเพื่อชี้แนะและช่วยดูแลสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน</p>

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
<p>- การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก</p> <p>- การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น</p>	<p>-การหลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก</p> <p>-การหลีกเลี่ยงการแสดงความโกรธต่อลูกโดยการตำหนิ ประชด ประชัณ ถากถาง</p> <p>-พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง</p> <p>-พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง</p> <p>-การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี</p>	<p>-การจัดป้ายนิเทศหรือแผ่นพับหรือบอร์ดหรือนิทรรศการเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด</p> <p>-การประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายยาเสพติดเพื่อช่วยมาให้ความรู้</p> <p>-การส่งนักเรียนที่ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาติดตามผลและดูแลอย่างใกล้ชิด</p> <p>-การนำนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเยาวชนต้านยาเสพติด</p> <p>-การตรวจปัสสาวะนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดปกติ</p> <p>-การติดต่อพ่อแม่/ผู้ปกครองเมื่อพบสารเสพติดในร่างกายจากการตรวจปัสสาวะของนักเรียน</p> <p>-การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์</p> <p>-การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย</p>
<p>2. ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง</p> <p>- การอบรมสั่งสอนและการเสริมความรู้แก่เด็ก</p>	<p>-การสอดแทรกความรู้ต่างๆขณะพูดคุยกับลูก</p> <p>-การสอนให้ลูกตัดสินใจเองภายใต้การแนะนำของพ่อแม่/ผู้ปกครอง</p> <p>-การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนและอุปกรณ์เสริมการเรียน</p> <p>-การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการที่เรียนและไม่เรียน</p>	<p>-การสอนโดยใช้เกมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน</p> <p>-การสอนโดยให้นักเรียนคิดเอง ครูเป็นคนคอยเสริมให้นักเรียนคิดต่อไปได้</p> <p>-การสอนโดยให้นักเรียนได้แสดงออกและมี การนำเสนอผลงานมากขึ้น</p> <p>-การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการที่เรียนและไม่เรียน</p>

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นตัวแบบแก่เด็ก - การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก - การจัดกิจกรรมต่างๆแก่เด็ก - การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลเกี่ยวกับการอ่านหนังสือ การทำการบ้านหรือการทำรายงานของลูก - พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยกระตุ้นให้ลูกค้นคว้าขยัน อย่างสม่ำเสมอ - พ่อแม่/ผู้ปกครองมีจิตสำนึกในการตื่นตัวและแสวงหาความรู้ - พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆเรื่อง - การให้ความสนใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก - การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี - พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยปลอบเวลาที่ลูกสอบได้คะแนนไม่ดี - พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน - การจัดบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น - ครูสังเกตความถนัดและความสามารถของนักเรียนแต่ละคนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน - ครูจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน - ครูผู้สอนมีจิตสำนึกในการตื่นตัวและแสวงหาความรู้ - การประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีความดีความชอบหรือประพฤติดี ทำดี - ครูพาไปทัศนศึกษาออกสถานที่เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ห้องฟ้าจำลอง - การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน - การจัดป้ายนิเทศหรือแผ่นพับหรือบอร์ดหรือนิทรรศการเกี่ยวกับความรู้เรื่องต่างๆอย่างสม่ำเสมอ - การให้นักเรียนจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องต่างๆแก่คนอื่น - การจัดการแข่งขันตอบปัญหาภายในและภายนอกโรงเรียน - การสอนตามหลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา - การสอนตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย - การสอนตามหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ - การสอนตามหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ - การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยร่น ตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยร่น ตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
		<ul style="list-style-type: none"> -การสอนตามหลักสูตรวิชาการงาน -การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย -การสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพ -การสอนตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา
<p>3. ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมสั่งสอน - การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก - การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก - การจัดกิจกรรมต่างๆแก่เด็ก - การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 	<ul style="list-style-type: none"> -การอบรมสั่งสอนลูกจากตัวอย่างบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อมีโอกาส -พ่อแม่/ผู้ปกครองคอยดูแลพฤติกรรมการแสดงออกของลูก -การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี -พ่อแม่/ผู้ปกครองพาลูกร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียน -พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> -การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการมีและไม่มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ -ครูต้องปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ -การประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีความดีความชอบ หรือประพฤติดี ทำดี -การจัดเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม -การให้นักเรียนบันทึกแง่คิดที่อาจารย์พูดหน้าเสาธงตอนเช้าและบันทึกเพิ่มว่าตนได้นำไปปฏิบัติอย่างไรบ้าง -การสอนตามหลักสูตรวิชาการงาน -การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ -การสอนตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา -การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย
<p>4. ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมสั่งสอน -การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก - การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> -การใช้เหตุผลในการคุยกับลูก ไม่ใช่อารมณ์ -เมื่อพ่อแม่/ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับลูกควรค่อยพูดค่อยจากัน 	<ul style="list-style-type: none"> -การสอนโดยใช้วิธีทักษะกระบวนการกลุ่มให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ -ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีสุขภาพจิตดี -ครูพูดคุยกับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นการส่วนตัว

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมต่างๆแก่เด็ก - การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 	<ul style="list-style-type: none"> -พ่อแม่/ผู้ปกครองหลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก -พ่อแม่/ผู้ปกครองหลีกเลี่ยงการแสดงความโกรธต่อลูกโดยการตำหนิ ประชด ประชัน ถากถาง -การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมเสริม เช่น ดนตรี ศิลปะ เลี้ยงสัตว์ ปลูกต้นไม้ -พ่อแม่/ผู้ปกครองพาลูกร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียน -การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี -พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> -ครูควรหลีกเลี่ยงคำพูดในทางที่จะทำให้ นักเรียนอับอายหรือการลงโทษ การประณาม -การสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน -การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ -การทำกิจกรรมในวิชาเรียนให้นักเรียนรู้จักตัวเอง โดยให้นักเรียนบันทึกว่าตนเป็นคนอย่างไร มีนิสัยดี-ไม่ดีอย่างไรบ้าง -การสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย -การสอนตามหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
<p>5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมสั่งสอน - การเป็นตัวแบบแก่เด็ก - การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก - การจัดกิจกรรมต่างๆแก่เด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> -การสอนให้ลูกมีความเคารพในสิทธิของคนอื่น -พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน -การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี -พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆเรื่อง -การสนับสนุนให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม -พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> -การใช้วิธีการสอนแบบเทคนิคการสอนทักษะกระบวนการกลุ่ม -การสนับสนุนให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าห้องทุกคน -ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน -การสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ -การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมทั้งในและนอกโรงเรียน -การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
<p>6. ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมสั่งสอน - การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก - การจัดกิจกรรมต่างๆ แก่เด็ก - การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 	<ul style="list-style-type: none"> -การสอนให้ลูกมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย -การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการทำงานที่สุจริตและทุจริต -พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง -การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี -พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง -การรับฟังความคิดเห็นของลูก 	<ul style="list-style-type: none"> -การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อฝึกทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต -การเชิญรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน การเรียน มาแนะนำน้องๆ -มีการแนะแนวศึกษาต่อด้านอาชีพ -การให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆ -ครูพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต -การสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพ -การสอนตามหลักสูตรวิชาการทำงาน
<p>7. ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมสั่งสอน 	<ul style="list-style-type: none"> -การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการทำลายสภาพแวดล้อม -การสอนให้เห็นตัวอย่างจริงที่เป็นผลจากการทำลายธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> -การสอนให้เห็นผลดี-ผลเสียของการอนุรักษ์และไม่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 78 (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ	ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นหัวแบบแก่เด็ก - การคำนึงถึงความรู้สึกและการให้กำลังใจเด็ก - การจัดกิจกรรมต่างๆ แก่เด็ก - การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - การยกย่อง ส่งเสริมเมื่อลูกทำความดี - พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูกในทุกๆ เรื่อง - การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกในยามว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนโดยการเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม และให้นักเรียนหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาในโรงเรียนก่อน - ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยการมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม - ครูพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - การให้นักเรียนคิดโครงการพัฒนาโรงเรียนและลงมือปฏิบัติจริง - การจัดนิทรรศการแสดงผลงานโครงการพัฒนาโรงเรียนของนักเรียน - การสอนตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา - การสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์

3) นำผลเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาของผู้ปกครองและครูมาทดสอบ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ในพฤติกรรมพัฒนาระหว่างความคิดเห็นของนักเรียนกับพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ในพฤติกรรมพัฒนาระหว่างความคิดเห็นของนักเรียนกับความคิดเห็นของพ่อแม่/ผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในพฤติกรรมพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างจากพ่อแม่/ผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ในพฤติกรรมการพัฒนาระหว่างความคิดเห็นของนักเรียนกับความคิดเห็นของครู พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในพฤติกรรมการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างจากครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้น โดยแยกเป็นพ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติและครูปฏิบัติจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามกรอบแนวคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต และด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้านทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 7 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและดูแลเรื่องอาหารของลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองให้ความรู้และชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนให้ห่างไกลจากยาเสพติด, พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์, พ่อแม่/ผู้ปกครองจัดเตรียมสิ่งที่จะทำให้ลูกเจริญเติบโตอย่างเต็มที่, พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกและคอยเป็นกำลังใจให้ลูก และพ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นตัวอย่งที่ดีและเอาใจใส่ความประพฤติของลูก และตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 10 ตัว ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนห่างไกลจากยาเสพติด, ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนออกกำลังกายอย่างพอเพียง, ครูอบรมสั่งสอนและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน, ครูอบรมสั่งสอนในเรื่องการรับประทานอาหารของนักเรียน, ครูแนะนำหนทางให้นักเรียนหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด, ครูให้ความสำคัญกับการปรุงอาหารในโรงเรียน, ครูตรวจบัสสาวะและติดต่อพ่อแม่/ผู้ปกครองของนักเรียน, ครูตรวจสุขภาพร่างกายนักเรียนทุกปี, ครูให้ความสำคัญต่อสุขภาพนักเรียน และการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

แนวทางการพัฒนาเด็กที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติในด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยนี้จะสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ อาหาร ยาเสพติดและการออกกำลังกาย ซึ่งอาจเนื่องมาจากเด็กในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยกำลังเจริญเติบโต ดังนั้นการจะพัฒนาให้เด็กเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ เรื่องแรกที่ต้องให้ความสำคัญคือ เรื่องอาหาร รองลงมาคือเรื่องการทำเด็กออกกำลังกายอย่างพอเพียง เพื่อทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงและมีสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับ ดาร์ตัน คีวียิกุล (2524) พบว่า พ่อแม่/ผู้ปกครองมีความคิดว่าการจะพัฒนาให้เด็กมีพฤติกรรมสุขภาพนั้น คุณลักษณะที่สำคัญคือ การมีร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตสมบูรณ์ รู้จักป้องกันและรักษาสุขภาพส่วนตนและส่วนรวม รู้จักโทษของยาเสพติด รู้จักกฎและวิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัย และดร.น.วรณ ด่านพิทักษ์ (2535) พบว่า อนามัยส่วนบุคคลของเด็กนั้นควรจะได้รับคำสั่งสอนแนะนำให้ปฏิบัติตนใน

เรื่อง การรักษาความสะอาด การป้องกันโรค การรับภูมิคุ้มกันโรค โภชนาการ การออกกำลังกายและเล่นกีฬา การพักผ่อน การสุขภาพจิต การรักษา สุขภาพจิต ความปลอดภัย และการรักษาพยาบาลอย่างง่าย ๆ อีกทั้งปรัชญา วิทโค (2532) และสุชา จันทน์เอม (2541) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การจะช่วยให้เด็กเรียนมีพัฒนาการทางกาย ครูต้องดูแลตรวจสุขภาพร่างกายของนักเรียน และควบคุมการจัดทำและจัดจำหน่ายอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ มีคุณค่าและถูกสัดส่วนเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีให้แก่เด็ก

ส่วนในเรื่องยาเสพติดนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบต่อเด็กวัยรุ่นอย่างมากในยุคปัจจุบัน พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูจึงเล็งเห็นความสำคัญของการป้องกันและรักษาไม่ให้เด็กยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในเรื่องการป้องกันยาเสพติดครูจะมีความบทบาทมากกว่าพ่อแม่/ผู้ปกครอง เนื่องจากทางโรงเรียนสามารถติดต่อกับหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาช่วยเหลือภายในโรงเรียนได้ เช่น การช่วยเหลือด้านการให้ความรู้ ด้านกิจกรรม หรือแม้กระทั่งด้านอุปกรณ์ในการตรวจปัสสาวะนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งพรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) ได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนสามารถป้องกันไม่ให้เด็กเรียนติดยาเสพติดได้โดยการดูแลเอาใจใส่เด็กให้ทั่วถึง มีความเป็นธรรมชาติในการปกครองเด็ก ชี้แจงให้เห็นโทษของยาเสพติด และสอดส่องดูแลความประพฤติให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม

2. ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 4 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองเอาใจใส่การเรียนของลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกและคอยเป็นกำลังใจให้ลูก, พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นกำลังใจให้ลูก และพ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและกระตุ้นให้ลูกสนใจการเรียน และตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 5 ตัว ได้แก่ การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น, ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและสนใจการเรียน, ครูจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ของนักเรียน, ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และครูจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

แนวทางการพัฒนาเด็กของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูในด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองนี้จะเห็นได้ว่าเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ การให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ และการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู การให้เด็กทำกิจกรรมที่ช่วยเสริมความรู้ใหม่ๆ จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้เด็กมากขึ้น และยิ่งถ้าเป็นกิจกรรมหรือเนื้อหาที่เด็กสนใจด้วยแล้ว ก็จะเป็นการฝึกให้เด็กค้นหาความสนใจและความสามารถของตนเอง และเป็นการฝึกให้เด็กมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอีกด้วย ทั้งนี้พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูจะต้องเป็นรูปแบบตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เพราะเมื่อเด็กเห็นว่าพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เด็กก็จะประพฤติปฏิบัติตามหรือเมื่อเด็กมีปัญหาที่จะหันไปปรึกษาพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู ในทำนองเดียวกันเมื่อครูรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ครูก็จะสามารถให้คำปรึกษาเด็กได้เป็นอย่างดี เด็กก็จะนำสิ่งต่างๆเหล่านี้ไปเป็นตัวอย่างต่อไปเช่นกัน ผลการวิจัยในด้านนี้สอดคล้องกับ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2528), ศรีสุดา ศิริสิทธิ์ (2522) และธีระ ชัยยุทธยรรยง (2527) พบว่า พ่อแม่/ผู้ปกครองควรมีความเข้าใจและให้ความสนใจในโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่, ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้, ควรมีการอุปถัมภ์อย่างเพียงพอในการเล่าเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ควรพยายามจัดบรรยากาศภายในบ้านให้นักเรียนรู้สึกมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เท่าที่จะสามารถทำได้ อีกทั้งพ่อแม่/ผู้ปกครองควรหาหนังสือดีมีประโยชน์ให้อ่าน และแนะนำให้รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่าและรู้จักการคบเพื่อน

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) กล่าวว่า การมีครูที่เข้าใจ มีความรัก ความเห็นอกเห็นใจต่อเด็ก มีการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดที่เป็นเหตุผล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการวัดความสามารถของนักเรียน เด็กมีโอกาสเลือกเข้าชมรมต่างๆ ตามความถนัด ความสนใจ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กวัยรุนมีความคิดอ่านกว้างขวางขึ้น มีความกระตือรือร้นอยากเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ และสนใจในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง เพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญาให้กับตัวเองได้

3. ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุนตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมเพียง 1 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรม ส่วนตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุนตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 3 ตัว ได้แก่ การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น, ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นผลดี-ผลเสียของการมีและไม่มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์"

แนวทางการพัฒนาเด็กที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติในด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์นี้คือการให้เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เพื่อให้เด็กเป็นผู้ใช้วิจารณญาณของตนเอง เพราะเด็กในวัยนี้สามารถเข้าใจเหตุผล รู้จักผิดชอบชั่วดี อีกทั้งเมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นแล้วจะทำให้เด็กเห็นผลดี-ผลเสีย ของการมีและไม่มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ และในขณะเดียวกันพ่อแม่/ผู้ปกครองจะคอยอบรมสั่งสอน ยกย่องส่งเสริมเมื่อเด็กทำความดี เพราะว่าจะได้ได้อยู่ภายในสายตาและความดูแลของพ่อแม่/ผู้ปกครอง อีกทั้งการยกย่องส่งเสริมเป็นการเสริมแรงในทางบวก ทำให้เด็กมีกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติดี ซึ่งการอบรมสั่งสอนเพียงอย่างเดียวหรือการบังคับให้ให้เชื่อฟังเพียงอย่างเดียวคงไม่ได้ แต่จะต้องให้เด็กได้ลองผิดลองถูกด้วย ส่วนครูจะให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผ่านทางการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาการงาน, วิทยาศาสตร์, สังคมศึกษาและพลานามัย เนื่องจากจุดหมายส่วนใหญ่ของการเรียนวิชาต่างๆ เหล่านี้เพื่อพัฒนาให้เด็กมีค่านิยมที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนมีเหตุผล ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีหลักธรรม คุณธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งผลการวิจัยในด้านนี้สอดคล้องกับ สุมน อมรวิวัฒน์ (2522) ที่พบว่า การจะพัฒนาให้เด็กมีค่านิยมที่พึงประสงค์นั้น พ่อแม่/ผู้ปกครองควรจัดสภาพการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกหัดเลือกและตัดสินใจอย่างเสรี, ให้การเสริมกำลังใจที่จะให้เด็กได้มีความภูมิใจและความมั่นใจในสิ่งที่ตนเลือกไปแล้ว และสนับสนุนให้เด็กนำการเลือกนั้นไปปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ และกล่าวเกี่ยวกับบทบาทครูว่า บทบาทครูในการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ คือ ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว, ใช้เทคนิควิธีการสอนให้เด็กรู้จัก รู้จริงและรู้แจ้ง, ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ, ใกล้ชิดและเข้าใจเด็ก และใช้วิธีการเสริมแรงจูงใจและให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ

4. ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 2 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และพ่อแม่/ผู้ปกครองสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ทำให้มีสุขภาพจิตดี และตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 4 ตัว ได้แก่ ครูจัดและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ, การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น, ครูอบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ และครูหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้นักเรียนอับอาย และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง

แนวทางการพัฒนาเด็กที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติในด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตนี้ คือ การให้เด็กทำกิจกรรมที่ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี โดยเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง เช่น งานศิลปะ ดนตรี และกีฬา เพราะถ้าเด็กได้ทำกิจกรรมเหล่านี้แล้ว เด็กก็จะสามารถพัฒนาอารมณ์และจิตใจของตนเองให้อ่อนโยนลงได้ นอกจากนี้การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในวิชาพลานามัยนั้น เด็กจะได้ออกกำลังกายเล่นกีฬา ทำให้เด็กได้แสดงออกและปลดปล่อยอารมณ์ของตนเองไปกับการเล่นกีฬา ฝึกความมีระเบียบวินัยและความมีน้ำใจนักกีฬา ส่วนวิชาศิลปะศึกษานั้นเด็กจะได้ทำกิจกรรมที่ฝึกอารมณ์ด้วยการทำงานศิลปะอย่างแท้จริง จะทำให้เด็กมีอารมณ์อ่อนโยน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความซาบซึ้งไปกับงานศิลปะและดนตรีต่างๆ ซึ่งวิรุณ ตั้งเจริญ (2527) พบว่า ศิลปะจะช่วยพัฒนาด้านอารมณ์ ทำให้เด็กซาบซึ้ง ชื่นชมและรู้คุณค่าในธรรมชาติ ในความงามของสิ่งที่ตั้งามรอบๆ ตัวของเด็ก ตลอดจนการสัมผัสผลในการทำกิจกรรมและการงานต่างๆ ของเด็กเอง อีกทั้งพรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) และปรีชา วิทโคตและคณะ (2532) แนะนำว่าในโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมในหลักสูตร เช่น การแข่งขันกีฬา การเล่นดนตรี การประกวดงานศิลปะ เป็นต้น เพื่อพัฒนาให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี

อีกทั้งพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก โดยการพูดคุยกับเด็กด้วยเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ ไม่ได้เถียงกันให้เด็กได้เห็น เพราะถ้าเด็กเห็นก็จะจำไปปฏิบัติ อีกทั้งครูจะต้องไม่ทำให้นักเรียนอับอายหรือลงโทษนักเรียนต่อหน้าผู้อื่น เนื่องจากเด็กวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่อารมณ์ไม่สมดุล เปลี่ยนแปลงบ่อย ถ้าหากวัยรุ่นได้รับความกระทบกระเทือนแม้เพียงเล็กน้อย ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) และปรีชา วิทโคตและคณะ (2532) กล่าวว่า ครูอาจารย์ควรแสดงท่าทีที่เป็นมิตร มีอารมณ์ที่มั่นคงไม่หวั่นไหวง่าย มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง ใช้วิธีการเสริมแรงอย่างเหมาะสม ให้คำยกย่องชมเชยเมื่อเด็กทำดี ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำผิด และควรงดการเขียนตีและขว้างปาสิ่งของ การจัดกิจกรรมเสริม และสอดคล้องกับ สมร ทองดี (2532) ที่กล่าวว่าบิดา มารดาหรือพ่อแม่/ผู้ปกครองควรให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความยุติธรรม ส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นได้ทำงานที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และให้กำลังใจ ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้วัยรุ่นมีโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาจิตใจและอารมณ์ของตนได้

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 2 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและเป็นกำลังใจให้ลูก และพ่อแม่/ผู้ปกครองสนับสนุนให้ลูกเข้าร่วม

กิจกรรมในสังคม และตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 2 ตัว ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม และครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

แนวทางการพัฒนาเด็กที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนนี้ คือ การให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะกิจกรรมกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เพื่อจะได้ฝึกให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นการปูพื้นฐานการเข้าสังคมใหม่ๆ ในอนาคต เพราะถ้าเด็กไม่ถูกฝึกให้เข้าสังคมตั้งแต่ยังเล็ก เด็กจะกลายเป็นคนที่เก็บตัว ไม่มีสังคม ไม่มีมนุษยสัมพันธ์และชีวิตที่มีความสุข และในบางครั้งเด็กอาจจะมีประสบการณ์ไม่ดีในการพยายามที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูจะต้องเป็นคนคอยให้กำลังใจ และแนะนำแนวทางที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็ก เพื่อจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกดีๆ และมีความพยายามเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนต่อไป โดยครูจะมีบทบาทสำคัญมากในการฝึกให้นักเรียนรักการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพราะในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา ครูสามารถฝึกนักเรียนโดยการให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทำงาน หรือแบ่งกลุ่มช่วยกันรับผิดชอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และที่สำคัญคือ ครูต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด การวิจัยในด้านนี้สอดคล้องกับ สุชา จันทน์เอม (2541) กล่าวว่า พ่อแม่สามารถช่วยปรับปรุงการเข้าสังคมของลูกได้โดย สร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับลูก, ให้ความเอาใจใส่ พยายามเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็ก และฝึกให้มีความเชื่อมั่นในตัวเอง รู้แพ้ รู้ชนะ การให้และการรับทุกครั้งที่เด็กทำกิจกรรมสำเร็จ และสอดคล้องกับ Berman, Sheldon H. (1993 อ้างถึงใน อ่องน พูลทวี, 2539) พบว่า ความสนใจในสภาพแวดล้อมที่เน้นให้เด็กได้เข้าร่วมการตัดสินใจกิจกรรมสังคมและการให้เหตุผลเกี่ยวกับระเบียบวินัย การเป็นแบบอย่างและพฤติกรรมเชิงคุณธรรม โดยพ่อแม่ ผู้ใหญ่และเพื่อน พัฒนาการของทักษะ การมองภาพพจน์ แนวทางยุติข้อขัดแย้งและการเผชิญกับความไม่ยุติธรรม เป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบเชิงสังคม

สุชา จันทน์เอม (2540) พบว่า วิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก คือ ครูควรแบ่งงานให้เด็กทำเป็นกลุ่ม เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักเสียสละ และรู้จักแบ่งงานรับผิดชอบ และโกเศศ ดัวงอินทร์ (2528) พบว่า การประพฤติปฏิบัติของครูที่สามารถปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กได้มากที่สุด คือ การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของครู

6. ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 2 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูก และพ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและรับฟังความคิดเห็นของลูก และตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 2 ตัว ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง และการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

บทบาทของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูในการพัฒนาเด็กในด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริตนี้ค่อนข้างแตกต่างกัน โดยพ่อแม่/ผู้ปกครองจะทำหน้าที่พัฒนาในส่วนของจิตใจนักเรียน และครูจะทำหน้าที่พัฒนาเด็กโดยการจัดกิจกรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะพ่อแม่/ผู้ปกครองไม่มีสถานที่และกำลังคนเอื้ออำนวยในการพัฒนา เพราะการพัฒนาเด็กในด้านนี้ เรื่องแรกที่จะต้องทำคือ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ

จริงตามความสนใจและความสามารถของตนเอง ดังนั้นพ่อแม่/ผู้ปกครองจึงสามารถพัฒนาเด็กในด้านนี้โดยการอบรมสั่งสอน การเป็นกำลังใจ การยกย่องส่งเสริมเมื่อเด็กประพฤติดี โดยไม่ใช่เป็นการบังคับใจ และการปลุกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต ส่วนครูจะมีบทบาทเต็มทีในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กมีทักษะในการประกอบอาชีพทั้งกิจกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและกิจกรรมเสริม เพื่อให้เด็กรู้สึกว่ามีความสามารถอยู่ในตัว ผลการวิจัยในด้านนี้สอดคล้องกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2532) และพรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) กล่าวว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมการเตรียมตัวประกอบอาชีพของนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพ, การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองด้านอาชีพ เช่น การจัดวันอาชีพ หรือนิทรรศการทางอาชีพ การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอาชีพต่างๆ, การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักงานและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับงาน เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสเยี่ยมชมสถานประกอบการในชุมชน และการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ, การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพ, การส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เช่น การให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกฝนอบรมเพื่อจะได้มีประสบการณ์จริงในอาชีพ และการส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าสู่โลกของงาน

7. ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 2 ตัว ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรม และพ่อแม่/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้ลูก และตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ครูปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมจำนวน 3 ตัว ได้แก่ ครูอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และครูสอนโดยให้นักเรียนหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พร้อมทั้งนำเสนอผลงานของนักเรียน

แนวทางการพัฒนาเด็กที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติในด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ คือ การอบรมสั่งสอนและให้เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากแนวทางการพัฒนาดังกล่าวแล้ว พ่อแม่/ผู้ปกครองจะคอยให้กำลังใจ ยกย่องส่งเสริมเมื่อเด็กประพฤติดี เพื่อเป็นการเสริมแรงให้เด็ก และปลุกฝังให้เด็กมีจิตใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง ส่วนครูจะเน้นในเรื่องของการจัดกิจกรรมให้เด็ก โดยเฉพาะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การให้เด็กปลูกต้นไม้ หรือการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยในด้านนี้สอดคล้องกับ บานชื่น บุญประเสริฐ (2534) พบว่า การพัฒนาให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถกระทำได้โดยการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสภาพความเป็นจริงของปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดขึ้น, การอบรมสั่งสอนและช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ โกลินทร์ รังสยาพันธ์ (2521), เกษม จันทรแก้ว (2529) และเต็มดวง รัตนทัศนีย์ (2534) พบว่า ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, ควรให้นักเรียนเห็นสภาพและลงมือปฏิบัติจริง และสอนโดยศึกษานอกสถานที่ อีกทั้ง Paz Concepcion - Model (1974) ซึ่ง

สอดคล้องกับ Harl Eugene Schwaab (1976 อ้างถึงใน วิชิตา เสือดี, 2536) พบว่า การสอนวิทยาศาสตร์เป็นองค์ประกอบหลักเกี่ยวกับการบรรจุสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้าไปในหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งการสอนควรเริ่มจากการให้ผู้เรียนรู้ปัญหา เพื่อก้าวไปสู่การสร้างเจตคติ และเน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ในพฤติกรรมการพัฒนาระหว่างความคิดเห็นของพ่อแม่/ผู้ปกครองกับความคิดเห็นของนักเรียนและระหว่างความคิดเห็นของครูกับความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูมีการรับรู้ในพฤติกรรมพัฒนาไม่แตกต่างจากนักเรียนทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย, ด้านการส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง, ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์, ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต, ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน, ด้านการส่งเสริมทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต และด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆ ที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติให้แก่เด็กนักเรียนนั้น นักเรียนได้รับ อีกทั้งยอมรับและปฏิบัติตามพฤติกรรมและกิจกรรมนั้นๆ จึงทำให้นักเรียนสามารถจำได้ว่าพฤติกรรมใดที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติและพฤติกรรมใดที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูไม่ได้ปฏิบัติ ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนมีความเข้าใจในพฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆ ของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูว่าเป็นพฤติกรรมที่มุ่งพัฒนานักเรียนโดยเฉพาะ ไม่ได้มีเจตนาที่ไม่ดี อีกทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้นักเรียนอาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนชอบและสนใจอยู่แล้วด้วย เช่น ครอบครัวยุคใหม่มีกิจกรรมร่วมกันในยามว่าง หรือ ครูพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ จึงทำให้เมื่อพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ นักเรียนก็สนใจและร่วมกิจกรรมในทุกๆ ครั้ง อีกสาเหตุหนึ่งอาจมาจากกิจกรรมของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น พ่อแม่/ผู้ปกครองจัดอาหารให้ครบ 3 มื้อใน 1 วัน หรือ การเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้นักเรียนรู้สึกได้เสมอว่ากิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติเป็นประจำ อีกทั้งเด็กในช่วงอายุขนาดนี้ก็สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี คือเด็กสามารถที่จะปรับตัวได้เมื่ออยู่ที่บ้านหรือที่โรงเรียน ถ้าทราบว่าถ้าอยู่ที่บ้านเค้าจะต้องเชื่อฟังพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และถ้าอยู่ที่โรงเรียนเค้าจะต้องเชื่อฟังครู ดังนั้นเมื่อพ่อแม่/ผู้ปกครองหรือครูจัดหาหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กแล้ว เด็กก็จะรับฟังและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างตัวบ่งชี้โดยเน้นวิธีการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวบ่งชี้จากการจัดสนทนากลุ่มและการทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรและสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้น วิธีการดังกล่าวสามารถนำไปประกอบการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่นๆ ที่ยังไม่มีแนวคิดทฤษฎีที่ชัดเจน
2. จากข้อค้นพบของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้น ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ทั้งการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

กับเด็ก การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา การอบรมสั่งสอน ชมเชย ตักเตือน เป็นต้น ดังนั้นในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ตามข้อค้นพบของการวิจัย เพื่อจะทำให้เด็กวัยรุ่นตอนต้นได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีมากขึ้น

3. ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นสามารถนำไปใช้ในการวัดระดับพฤติกรรมกรรมการพัฒนาของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูได้ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการพัฒนาของพ่อแม่/ผู้ปกครองและครู และจะได้ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาต่อไปได้

4. โรงเรียนสามารถนำแบบสอบถามการพัฒนาคณะกรรมการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นไปเก็บข้อมูลจริงและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าคะแนนมาตรฐาน (Z) เพื่อแทนค่าในนิพจน์ทางคณิตศาสตร์ และคำนวณหาค่าตัวบ่งชี้รวมได้ ซึ่งจะช่วยให้ทางโรงเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่พ่อแม่/ผู้ปกครองและครูปฏิบัติได้

5. ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เนื่องจากตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นนี้ได้ผ่านการตรวจสอบและวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย ซึ่งเชื่อถือได้ในระดับหนึ่งสามารถนำไปใช้ได้อย่างน่าเชื่อถือ

6. ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นโดยครูปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคตถึงแม้โรงเรียนจะเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนก็ตาม เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไปนั้นส่วนใหญ่จะไม่แตกต่างกันในเชิงสาระ แต่แตกต่างกันที่กระบวนการนำไปปฏิบัติต่อเด็ก ดังนั้นผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถนำไปพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิธีการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นการศึกษาด้านกว้างยังไม่ลงลึก ดังนั้นการจะได้ข้อมูลที่ลึก ต้องศึกษาจากหลายๆ กลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดชัดเจนและครอบคลุมตามสภาพที่แท้จริงได้มากขึ้น

2. บุคคลหรือหน่วยงานที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นสามารถนำแบบสอบถามจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เนื่องจากเป็นวิธีวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบทฤษฎีหรือข้อค้นพบที่ได้ ทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือในการนำไปพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นมากยิ่งขึ้น

3. ผลที่ได้จากการสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียน อายุประมาณ 13-15 ปี ซึ่งยังไม่ครอบคลุมเด็กและเยาวชน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเด็กในกลุ่มอื่นด้วย เช่น เด็กวัยรุ่นตอนปลาย เด็กวัยรุ่นนอกระบบโรงเรียน เป็นต้น เพื่อจะได้ดูว่าแนวทางในการพัฒนาเด็กในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ และจะได้เป็นสารสนเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป